

Ställningstagande från SGU gällande upphävande av vattenskyddsområden och nedläggning av vattentäkter

SGU anser att vattenskyddsområden så långt möjligt ska behållas. I en planering av nedläggning av vattentäkter och upphävning av vattenskyddsområdet behövs mycket omfattande utredningar inklusive alternativ till nedläggningen.

Sveriges dricksvattenproduktion blir allt mer en regional angelägenhet med stora vattentäkter som försörjer flera orter med dricksvatten. Som en följd blir mindre lokala dricksvattentäkter ”övertaliga”. Dessa läggs ofta ner då det anses för kostsamt att behålla täkter och utrustning i tillräckligt bra skick, för att kunna fungera som reservvattentäkt. En nedläggning kan också motiveras utifrån att det finns problem med kapaciteten och-/eller råvattenkvaliteten i täkter. Vattenskyddsområdet upphävs för att möjliggöra förändringar i markanvändningen eller underlätta regelhanteringen inom kommunen.

SGU ställer sig positiva till att fler kommuner samarbetar i vattenförsörjningsfrågor och att interkommunala VA-system byggs ut. Men att helt förlita sig på en gemensam vattentäkt för dricksvattenförsörjningen inom ett stort område med många vattenanvändare medför också en större känslighet för störning, både vad avser föroreningsrisker, sabotage och vattenbrist. Genom att behålla möjligheten att använda lokala mindre vattentäkter för vattenproduktion, eventuellt med sämre vattenkvalitet, kan sårbarheten minska och hanteringen av en eventuell störning underlättas. Vid krissituationer med vattenbrist kan mindre vattentäkter med sämre uttagsmöjligheter tillsammans ge tillräcklig kapacitet för att upprätthålla basal vattenproduktion. Att säkerställa tillgång till reservvattentäkter är särskilt viktigt i regioner som beräknas få mer frekventa och längre torrperioder i och med förändrat klimat.

Ett vattenskyddsområde kan fastställas för att skydda vattenkvaliteten i ett område med befintlig vattentäkt eller för att hindra påverkan i ett område som kan användas för framtida vattenproduktion. Det innebär att även om vattentäkter läggs ner, kan skyddsområdet behållas. Vid behov kan reglerna för skyddet justeras, men det är viktigt att behålla ett tillräckligt skydd för att säkerställa att området i framtiden återigen kan användas för vattenproduktion. Att skydda områden för framtida vattenproduktion är särskilt viktigt i regioner med tillväxt och som beräknas få mer frekventa och längre torrperioder. Där kan även mindre vattenområden med lägre vattentillgång bli viktiga som komplement till huvudvattentäkter.

SGU anser att det vid planeringen för nedläggning av vattentäkter och upphävande av vattenskyddsområden nogga behöver utredas vilka behov av vatten som finns regionalt och lokalt, nu och i framtiden, samt i krissituationer. Möjligheten för alternativ vattenförsörjning ska klargöras och kostnaden att behålla vattentäkter, även vid kvalitets- och kvantitetsproblem, bör jämföras med kostnad för alternativen. Det är önskvärt att vattenskyddsområdet behålls för att säkerställa att det i framtiden finns opåverkade vattenområden som vid behov kan användas för vattenproduktion. Diskussioner bör föras över såväl kommun- som länsgränser.